

8. Robbins P. ESP Today: A Practitioner's Guide. – NY: Prentice Hall International English Language Teaching, 1991. – 146 p.

Анотація

Статтю присвячено проблемі профільно-орієнтованого навчання ділової англійської мови в старших класах економічного профілю. Теоретично обґрунтовано мету профільно-орієнтованого навчання у контексті англійської мови для спеціальних цілей та проаналізовано особливості конструювання спецкурсу ділової англійської мови для старшокласників.

Аннотация

Статья посвящена проблеме профильно-ориентированного обучения деловому английскому языку в старших классах экономического профиля. Теоретически обоснована цель профильно-ориентированного обучения в контексте английского языка для специальных целей и проанализированы особенности построения спецкурса делового английского языка для старшеклассников

©2007

Шевчик О.Г.

МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ЛІЦЕЮ БІЗНЕСУ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сьогодні в Україні тривають складні процеси становлення ринкової економіки. Поглиблюється на всіх рівнях інтеграція української економіки зі світовим господарством. Про це свідчить прагнення України вступити до Світової організації торгівлі, зростання зацікавленості з боку іноземних інвесторів до нашої економіки, власності підприємств, фондового ринку. Все це вказує про вихід на якісно-новий етап у розвитку економічної системи України, відкриваються нові горизонти її розвитку.

Відповідно нашій економіці потрібна нова генерація управлінців, підприємців, ефективних власників. Тобто потрібні люди з новою філософією бізнесу: “працювати тут, серйозно і надовго”, з новою культурою, етикою, цінностями, особистими якостями. Люди, які здатні мислити глобально (а не у межах свого маленького бізнесу), з новим баченням стратегічного розвитку сучасних компаній, які володіють основними поняттями та техніками оргуправління, озброєні основними економічними поняттями та схемами. Тому сьогодні актуалізується проблема економічного виховання підростаючого покоління, підготовки до продуктивної економічної діяльності. Економічне виховання учнів є важливою складовою шкільної економічної освіти, якій сьогодні, на жаль, приділяється значно менша увага, ніж навчанню економіці. Проблема економічного виховання учнів потребує глибокої наукової опрацювання та практичного вирішення в умовах переорієнтації системи освіти в цілому з формування знань на розвиток особистості.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Ряд авторів (С.В.Лукаш, А.С.Нисимчук, О.Г.Набока, М.П.Тименко, Л.І.Чеботарьова) розглядали в своїх роботах різні аспекти економічної освіти і виховання – цілі, завдання, зміст, форми, методи. Але досі не було представлено цілісного бачення моделі будови економічного виховання учнів на основі навчально-ігрової діяльності.

Формулювання цілей статті... На основі здійсненого аналізу науково-методичної літератури було виявлено основні вимоги до економічного виховання в сучасних умовах. Мета цієї публікації – продемонструвати можливості дотримання цих вимог на прикладі конкретної моделі економічного виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності, що реалізується в умовах Київського ліцею бізнесу.

Модель економічного виховання ми розробили у відповідності до положень Концепції профільного навчання в старшій школі, де виховання особистості виступає метою профільного навчання. Економічне виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності ми розглядаємо виходячи з наступного: економічне виховання здійснюється у процесі навчання учнів; діяльність економічного характеру – є основою навчання; діяльність учнів відбувається в імітованих (ігри, проекти тощо) та реальних умовах, відповідно таку діяльність пропонуємо назвати *навчально-ігровою діяльністю*; навчально-ігрова діяльність виконує виховні та навчальні функції, а в умовах школи *виховні* функції мають *пріоритетне* значення. Для забезпечення ефективного виховного впливу засобів навчально-ігрової діяльності необхідно враховувати психологічні особливості учнів підліткового та раннього юнацького віку.

Нижче наведемо опис моделі економічного виховання в умовах ліцею бізнесу, яка включає: цілі, принципи, основні етапи, засоби навчально-ігрової діяльності.

Формулювання цілей статті... Інтегруючи думку різних авторів (А.П.Зінченко, Р.С.Немов, Л.І.Паращенко, Л.І.Чеботарьова, ми дійшли висновку, що до основних *цілей економічної освіти та виховання засобами навчально-ігрової діяльності* слід віднести наступне:

- розвиток економічної культури, свідомості, мислення;
- розвиток базових, професійно значущих для економічної сфери особистісних якостей (прагнення до лідерства, потреби у досягненнях, вольових, комунікативних та організаторських якостей);

- формування базових уявлень про устрій господарсько-фінансової системи країни та світу, основні закони її функціонування і розвитку;
- сприяння осмисленому самовизначенню учнів в подальшій освіті та кар'єрі (особливо щодо підприємництва, та управління в сферах господарства, фінансів; інших економічних спеціальностей) [1; 2; 3; 4].

Виклад основного матеріалу дослідження... Узагальнюючи точки зору різних авторів (Л.С.Виготський, А.П.Зінченко, В.А.Козаков, Г.О.Ковальчук, Г.П.Щедровицький та ін. [1; 5; 6; 7; 8], та враховуючи вимоги Національної доктрини розвитку освіти (2002), Концепції профільного навчання в старшій школі (2003) ми визначили основні *принципи економічного виховання засобами навчально-ігрової діяльності*:

- *пріоритет практичної діяльності* – передбачає практичну участь учнів в навчальному процесі, де набувається і використовується набутий особистий досвід учнів, формуються власні поняття, а вже далі здійснюється теоретичне узагальнення;
- *інноваційність* – навчально-виховний процес має носити інноваційний характер, постійно удосконалюватись; включати запровадження інформаційних технологій;
- *проблемність* – вихідним пунктом навчально-виховного процесу повинна бути постановка проблеми з реального життя;
- *націленість на самонавчання і активне включення в роботу групи, команди* – в процесі навчання учні мають займати активну позицію, а викладач – виступати у ролі консультанта, експерта;
- *наочність* – навчання основам схематизації понять, явищ, процесів, ситуацій тощо, трансляція основних схем устрою фінансово-господарської системи України, світу.
- *зворотний зв'язок* – учні постійно мають отримувати оцінку своїх дій від вчителя та інших учнів.

Відповідно до принципу "*пріоритет практичної діяльності*" навчально-виховний процес організовано у три етапи, які проходить кожен учень. Схематично це навчально-виховний процес зображено на рис. 1.

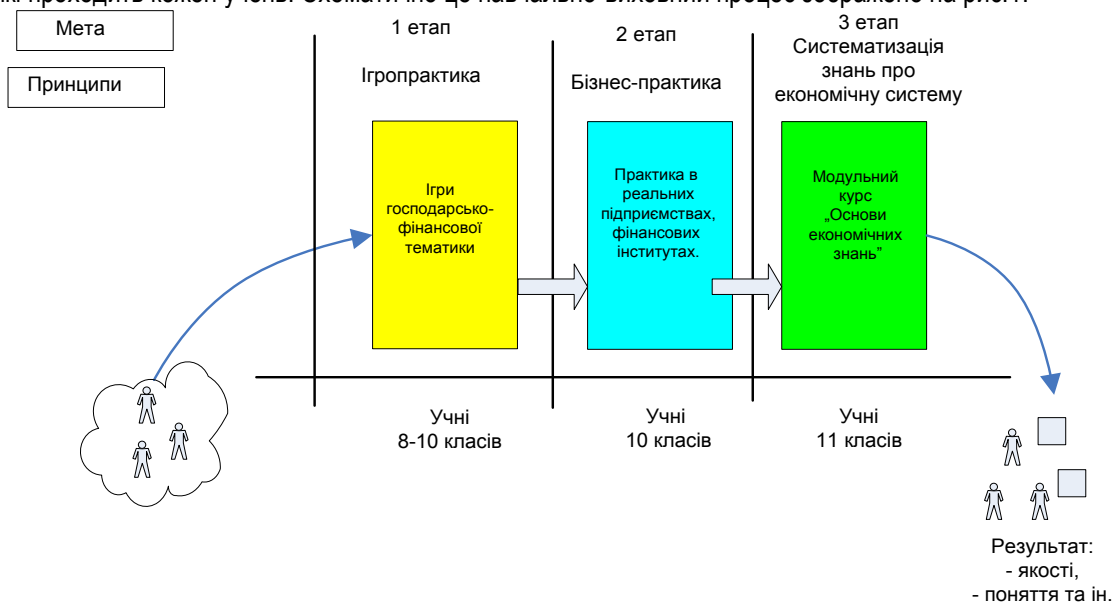

Рис. 1. Модель економічного виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності.

1 етап – ігро-практика (8-10 класи), включає:

1) імітаційні ігри – призначені для відтворення в імітаційному режимі діяльності певного об'єкта, наприклад підприємства чи банку. 2) організаційно-діяльнісні ігри – розробляються в орієнтації на імітацію певного виду діяльності (підприємництва, господарства, фінансів). 3) ігри, що поєднують у собі елементи двох останніх. Заняття (лекції, роз'яснення тощо) виконують сервісну функцію по відношенню до ігор і організуються по мірі необхідності. Кожна гра може тривати по декілька годин протягом 2-3 днів.

2 етап – бізнес-практика (практика в організаціях) в літній період, є обов'язковою для всіх учнів після закінчення 10-го класу. Роботи умовно можна розділити на два типи: 1) робота на функціональному робочому місці, де потрібно чітко виконувати функції, приписані робочому місцю, і працювати за певними нормами; 2) «ініціативні види діяльності» – які вимагають самовизначення та самостійного вибору шляхів виконання поставленого завдання.

3 етап – курс "Основи економічних знань" в 11-му класі. Цей етап передбачає систематизацію отриманих понять, уявлень учнів про господарсько-фінансову сферу, а також трансляцію більш складних схем устрою економічної системи країни, світу, здійснення аналітики поточної економічної ситуації.

Нижче наведено табл. 1, у якій виділено завдання, які потрібно вирішувати на кожному з етапів навчально-виховного процесу. У таблиці також наведені засоби навчально-ігрової діяльності, що спрямовані на виконання цих завдань.

Таблиця 1.

Етапи, завдання та засоби організації економічного виховання на засадах навчально-ігрової діяльності

Етапи	Завдання	Засоби навчально-ігрової діяльності
1-й етап ігропрактика	<i>Організація діяльності учнів у імітованих умовах.</i> створення умов для опанування учнями економічної сфери життєдіяльності, засвоєння її норм та правил; входження учнів у діяльність, що передбачає: самоорганізацію, цілепокладання, аналітику, проектування, рефлексію, роботу у малій групі, організацію комунікації, публічні виступи, презентації; набуття та рефлексія власного досвіду; формування понять устрою господарсько-фінансової сфери.	імітаційні ігри; організаційно-діяльнісні ігри; ігри, що мають елементи двох останніх; робота над груповим проектом.
2-й етап Бізнес-практика	<i>Організація діяльності у реальних умовах.</i> перевірка себе – визначення своєї готовності до реальної діяльності; сприяння осмисленому вибору майбутньої професії; набуття та рефлексія власного досвіду; ознайомлення учнів з діяльністю та системою управління сучасних бізнес-структур.	Практика на базі підприємств, організацій.
3-й етап Курс “Основи економічних знань”	Сприяння професійному самовизначенню та побудові індивідуальної освітньої траєкторії; Систематизація понять, уявлень про господарсько-фінансову сферу, набутих на етапах ігропрактики та бізнес-практики; трансляція більш складних схем устрою економічної системи країни, світу, аналітика поточної ситуації.	дискусії; мозковий штурм; аналіз конкретних економічних ситуацій; есе на розуміння теми тощо.

Впровадження у навчально-виховний процес ліцею означеної моделі свідчить про її позитивний виховний вплив. Зокрема, про це свідчили позитивні зміни наступних показників: рівня засвоєння знань (застосовувався як показник розвитку свідомості, мислення, ціннісного відношення до з'ясування сутності основних економічних понять, механізму їх дії та ін.); рівня розвитку пізнавального інтересу до економіки, економічної діяльності, відповідних економічних професій, як опосередкований результат цінності економічної діяльності; рівнів розвитку базових, професійно значущих для економічної сфери особистісних якостей учнів (прагнення до лідерства, потреба у досягненнях, вольові, комунікативні та організаторські якості); самооцінки розвитку учнів; відсоток учнів, що обрали економічну спеціальність при вступі у вищий навчальний заклад.

Висновки. На нашу думку, значення навчально-ігрової діяльності в процесі навчально-виховного процесу з економіки старшокласників полягає у наступному: створює умови для розвитку самостійного мислення, волі, комунікативних якостей, вміння працювати в команді; ситуації напруги, ризику, самовизначення; сприяє усвідомленому вибору професії, посилює мотивацію до подальшого здобуття професійно необхідних знань та вмінь, побудові життєвих планів; дозволяє відчувати себе дорослою, відповідальною людиною.

Означена модель може бути реалізована в інших середніх навчальних закладах, ліцеях, гімназіях економічної спрямованості з урахуванням їх конкретних умов. Слід зазначити, що пропонується модель є лише спробою вирішення проблеми економічного виховання учнів, потребує постійного моніторингу, з подальшим удосконаленням у відповідності до світових та європейських тенденцій розвитку освіти та культурно-освітніх традицій України.

Література

1. Зинченко А.П. Игровая педагогика (система педагогических работ Школы Г.П.Щедровицкого). – Тольятти, 2000. – 184 с.
2. Немов Р.С. Психология. Учебн. для студентов высш. пед.учебн. заведений: В 2 кн.: Кн. 2: Психология образования. – М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1994. – 496 с.
3. Паращенко Л.І. Жити і вчитися в Україні. – К.: Веселка, 2000. – 178 с.
4. Чеботарьова Л.І. Економічне виховання та освіта старшокласників у процесі вивчення предметів шкільного освітнього компоненту: Дис... канд. пед. наук : 13.00.07 / Інститут проблем виховання АПН України. – К., 2002. – 180 с.
5. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
6. Козаков В.А, Дзвінчук Д.І. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: Монографія. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2003. –140 с.

7. Г.О.Ковальчук. Активізація навчання в економічній освіті: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.
8. Щедровицкий Г.П.. Методологические замечания к педагогическому исследованию игры // Педагогическая энциклопедия. – М.:1980. – 410 с.

Анотація

Статтю присвячено дослідженню проблеми економічного виховання учнів в сучасних умовах. Уточнено мету та принципи економічної освіти та виховання учнів. Представлено модель економічного виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності, яка реалізується в умовах лицею бізнесу; критерії оцінювання її ефективності. Матеріал статті може бути корисним науковцям в галузі економічної освіти, вчителям і викладачам економічних дисциплін.

Анотація

В статье рассматривается проблема экономического воспитания учеников в современных условиях. Уточнена цель и принципы экономического образования и воспитания учащихся. Представлена модель экономического воспитания учеников средствами учебно-игровой деятельности, которая реализуется в условиях лицея бизнеса; критерии оценивания её эффективности. Материал статьи может быть полезен учёным в области экономического образования, учителям и преподавателям экономических дисциплин.

©2007

Ягеніч Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО РОЗВИТКУ УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Головним завданням будь-якої системи навчання є розвиток особистості, що передбачає самореалізацію її здібностей і можливостей, та самовираження й самовідкриття особистості.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... В учнів початкових класів провідним видом діяльності стає учіння, де вони є його активними суб'єктами (І.О.Зимняя, В.С.Мухина, О.В.Скрипченко, О.С.Падалка, Н.Ф.Тальзіна та ін.), А одним із об'єктів учіння виступає іншомовна мовленнєва діяльність.

Формулювання цілей статті... Метою цієї статті є розгляд розвитку молодшого школяра за трьома психічними лініями й комунікативний розвиток у контексті особистісно-діяльнісного підходу, як передумову формування стратегічної компетенції (СК) у процесі навчання іншомовного аудіювання.

Виклад основного матеріалу дослідження... І.О.Зимняя щодо оволодіння іншомовним мовленням окреслює психічний розвиток школяра за трьома умовними лініями: а) пізнавальна сфера (інтелект, розвиток механізмів пізнання); б) психологічна структура і зміст діяльності (визначення цілей, мотивів і розвиток їх співвідношення, засвоєння способів та засобів діяльності); в) особистість (цілеспрямованість, ціннісні орієнтації, самоусвідомлення, самооцінка, взаємодія із соціальним середовищем, а також діяльність) [3, с.62-65].

Складники цього підходу І.О.Зимняя умовно поділяє на особистісний і діяльнісний. З одного боку, особистісний розвиток школяра орієнтований на індивідуальні особливості, мотиви, ціннісні орієнтації, інтереси тощо; з другого боку, учень є активним суб'єктом діяльнісного розвитку. О.Б.Бігич детально розглядає зазначені вище складники особистісно-діяльнісного підходу щодо розвитку молодшого школяра в процесі іншомовної освіти [2, с. 24]. При цьому, слід зазначити, що Л.І.Айдарова виділяє ще одну лінію, зокрема розвиток "мовної" особистості [1, с. 131]. В межах нашого дослідження розглянемо пріоритетні складники розвитку молодшого школяра щодо оволодіння іншомовним аудіюванням:

1) в межах лінії особистісного розвитку – *мотиви та цілі* учіння молодшого школяра щодо оволодіння іншомовною аудитивною компетенцією;

2) в межах лінії інтелектуального й емоційно-вольового розвитку – *когнітивні процеси та емоційно-вольові якості* учня, які залучені до процесу аудіювання;

3) в межах лінії діяльнісного розвитку – *навчальні вміння* школяра для оволодіння іншомовною аудитивною діяльністю;

4) в межах лінії комунікативного розвитку – *іншомовні аудитивні навички й уміння*.

Зазначимо, що особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра слугує підґрунтям його системного розвитку в процесі навчання іншомовного аудіювання та формування СК.

Успішність учіння зумовлена, передусім, мотиваційним фактором [8, с.22]. Становлення мотивації – це не просто зміцнення позитивного ставлення до учіння, але зміни в його структурі, яке стає досконалішим і розгорнутішим [10, с. 1-4]. Ми акцентуємо увагу на комунікативній мотивації, під якою, слідом за О.Я.Савченко, розуміємо систему чинників, які стимулюють і формують потребу учнів у вирішенні комунікативних завдань різного рівня складності, спрямованих на реалізацію соціально значущого спілкування.

За В.Пенфілдом [9], розквіт людських здібностей до засвоєння другої мови (першої іноземної) безпосередньо пов'язаний з чинниками фізіологічного порядку і припадає на період від 4-ох до 10-ти років (молодший шкільний вік – 6-10 років). На цей період уже визначилась функціональна локалізація мозку, насамперед локалізація мовних функцій як у лівій, так і частково в правій півкулях. Учень засвоїв рідну мову, але мозок його ще досить пластичний для вироблення нових зв'язків. Така оптимальність нейронної бази забезпечує високу сензитивність молодших школярів: сенсорну чутливість до явищ мовного характеру, зокрема й артикуляційну гнучкість, що забезпечує можливість точного наслідування, легкого вироблення моторних навичок.